

แนวทางการควบคุมห่วงโซ่อุปทานของไม้ในที่ดินของรัฐ

ความเป็นมา

ภายใต้ข้อตกลงเป็นหุ้นส่วนด้วยความสมัครใจการบังคับใช้กฎหมายป่าไม้ ธรรมชาติ และการค้าระหว่างประเทศ กับสหภาพยุโรป (Thai-EU FLEGT VPA) นั้น ระบบรับประกันความถูกต้องของไม้ในประเทศไทย (THA-TLAS) ได้มีการพัฒนาขึ้นมาตามกฎหมายและระเบียบที่มีผลใช้บังคับในปัจจุบัน รวมถึงข้อกำหนดด้านการบริหารจัดการต่างๆ ภายในประเทศไทย เพื่อแสดงให้เห็นถึงความถูกต้องตามกฎหมายของไม้ในประเทศไทยในกระบวนการปลูก การตัด การนำเข้า การนำเคลื่อนที่ การแปรรูป การขาย และการส่งออกไม้และผลิตภัณฑ์ไม้ของประเทศไทย ซึ่งไม่มีไม้ที่ผิดกฎหมายเข้าสู่ระบบการควบคุมห่วงโซ่อุปทานไม้ในประเทศไทย

สำหรับการรับรองความถูกต้องของไม้ที่ได้จากที่ดินของรัฐ (Public land) มีความซับซ้อนเรื่องเงื่อนไขการใช้ที่ดิน และการพิสูจน์สิทธิ์ ทั้งนี้ ที่ดินรัฐ ตามร่างคำ นิยามความถูกต้องตามกฎหมาย ที่กำหนดไว้ภายใต้ข้อตกลง ความเป็นหุ้นส่วนด้วยความสมัครใจ เฟลิกที วิพีเอ นั้น ได้กำหนดแหล่งที่มาของไม้บนที่ดินรัฐ ที่จะเข้าสู่ระบบควบคุมห่วงโซ่อุปทานไม้และสามารถทำ เป็นการค้าได้ ดังนี้

1. ผู้ประกอบการบนที่ดินของรัฐ (ป่าสงวนแห่งชาติ) หมายถึง ผู้ที่ได้รับอนุญาตจากกรมป่าไม้ ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตป่าสงวนแห่งชาติ
  - 1) ประกาศอธิบดีกรมป่าไม้ กำหนดบริเวณพื้นที่ให้ส่วนราชการ หรือองค์การของรัฐเข้าใช้ประโยชน์
  - 2) หนังสืออนุญาตให้ทำการปลูกสร้างสวนป่าหรือปลูกไม้ยืนต้นภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ (ป.ส.31)
  - 3) หนังสืออนุญาตให้เข้าทำ ประโยชน์หรืออยู่อาศัยภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ (ป.ส.23)
  - 4) หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์และอยู่อาศัยใน เขตปรับปรุงป่าสงวนแห่งชาติ (สทก 1 ก, สทก.2
  - ก.) หนังสืออนุญาตให้ทำการปลูกสร้างสวนป่าหรือไม้ยืนต้น ในเขตปรับปรุงป่าสงวน (สทก. 1 ข)อนุญาตจากกรมป่าไม้ เพื่อใช้ป่าสงวน หรือ หนังสืออนุญาตจากอธิบดีกรมป่าไม้หรือ คณะรัฐมนตรี
- 5) บันทึกข้อตกลงระหว่างกรมป่าไม้ กับ อ.อ.ป.

กฎหมายอ้างอิงความถูกต้องตามกฎหมายของไม้บนที่ดินรัฐ (ป่าสงวนแห่งชาติ)

1. พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 มาตรา 13/1, 16, 16 ทวิ, 16 ตริ และ 20
2. มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2535 แก้ไขปรับปรุงโดยมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2536

3. ระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยการกำหนด หลักเกณฑ์ และวิธีการในการ ตรวจสอบที่ดินที่มีหนังสืออนุญาต ตาม กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ หรือ กฎหมายว่าด้วยป่าไม้ที่ขอขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่า พ.ศ. 2562
2. ผู้ประกอบการบนที่ดินของรัฐ (นอกเหนือจากป่าสงวนแห่งชาติ) หมายถึง ที่ได้รับใบอนุญาตให้เข้าทำ กิจกรรมในพื้นที่ป่าหรือใบรับรองการได้รับอนุญาตจากหน่วยงานรัฐได้แก่
  - 1) ใบอนุญาตทำ ประโยชน์ในเขตป่า ตามมาตรา 54 แห่ง พรบ. ป่าไม้ พ.ศ. 2484
  - 2) หนังสืออนุญาตให้เข้าทำ ประโยชน์ในที่ดินของนิคมสหกรณ์ (กสน.3) หรือหนังสือแสดงการทำ ประโยชน์ (กสน.5)
  - 3) หนังสืออนุญาตให้เข้าทำ ประโยชน์ในที่ดิน (น.ค.1หรือหนังสือแสดงการทำ ประโยชน์ (น.ค.3)
  - 4) หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขต ปฎิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.)
  - 5) สัญญาเช่าและสัญญาต่างตอบแทนอื่น (เฉพาะ หน่วยงานรัฐเท่านั้น)

กฎหมายอ้างอิงความถูกต้องตามกฎหมายของไม้บนที่ดินรัฐ (นอกเหนือจากป่าสงวนแห่งชาติ)

1. พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช 2484 มาตรา 54
2. พระราชบัญญัติการจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. 2511 มาตรา 23 และ 24
3. พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อ เกษตรกรรม พ.ศ. 2518 มาตรา 30
4. พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2562 มาตรา 26 กฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และ วิธีการ ปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ไร่ และการจัดหาประโยชน์เกี่ยวกับที่ราช พักสุ พ.ศ. 2545 ข้อ 23
5. ระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยการกำหนด หลักเกณฑ์ และวิธีการในการ ตรวจสอบที่ดินที่มีหนังสืออนุญาต ตาม กฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ หรือ กฎหมายว่าด้วยป่าไม้ที่ขอขึ้นทะเบียน ที่ดินเป็นสวนป่า พ.ศ. 2562

การควบคุมความถูกต้องตามกฎหมายของไม้ในที่ดินรัฐ

ผู้ประกอบการ	ประเภทไม้		แนวทางการควบคุม	หมายเหตุ
	ไม้หวงห้าม	ไม้ไม่หวงห้าม		
ที่ดินรัฐ (ป่าสงวนแห่งชาติ)				
1) ประกาศอธิบดีกรมป่าไม้ กำหนดบริเวณพื้นที่ให้ส่วนราชการ หรือองค์การของรัฐ เข้าใช้ประโยชน์	/		ใบอนุญาตทำไม้สักในป่า หรือ ใบอนุญาตทำไม้หวงห้ามธรรมดา นอกจากไม้สักในป่า ตาม พรบ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507	
		/	ใบอนุญาตทำไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ตาม พรบ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 มาตรา 21	
2) หนังสืออนุญาตให้ทำการปลูกสร้างสวนป่าหรือปลูกไม้ยืนต้นภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ (ป.ส.31)	/		การใช้ที่ดิน ใช้ พรบ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 มาตรา 20 จากนั้น จึงนำใบ ป.ส 31 มายื่นขอขึ้นทะเบียนสวนป่า	
		/	ใบอนุญาตทำไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ตาม พรบ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 มาตรา 21	
3) หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์หรืออยู่อาศัยภายในเขตป่าสงวนแห่งชาติ (ป.ส.23)	/		-การได้สิทธิที่ดิน ใช้ ปส.23	-สามารถจัดทำระเบียบใหม่ ภายใต้ พรบ.ป่าสงวน ม.15 ได้หรือไม่
			-การตัดโค่นใช้ พรบ.ป่าสงวน ม. 16 ในการขอใช้ที่ดิน	
			-การแปรรูป ขออนุญาตทำไม้ตาม พรบ.ป่าไม้ มาตรา 11	-สามารถแก้ม.4 ให้

			-การเคลื่อนย้ายและการขาย ตาม พรบ.ป่าไม้	สามารถนำไม้ในคทข.เข้าไปดำเนินการการขึ้นทะเบียนและดำเนินการตามพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ.2558 ได้หรือไม่
	/		ใบอนุญาตทำไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ตาม พรบ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 มาตรา 21	-ใช้การดำเนินการมาตรา 18/1 ของพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ 8) พ.ศ.2562 ได้หรือไม่? -ใช้การยืนยันความถูกต้องตามกฎหมายของไม้ด้วยตนเอง (Self - Declaration ; SD) ได้หรือไม่?
4) หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์และอยู่อาศัยในเขตปรับปรุงป่าสงวนแห่งชาติ (สทก 1 ก, สทก.2 ก.) หนังสืออนุญาตให้ทำการปลูกสร้างสวนป่าหรือไม้ยืนต้น ในเขตปรับปรุงป่าสงวน (สทก. 1 ข) อนุญาตจากกรมป่า ไม้ เพื่อใช้ป่าสงวนหรือ หนังสืออนุญาตจากอธิบดีกรมป่าไม้หรือคณะรัฐมนตรี	/		การขึ้นทะเบียนและดำเนินการตามพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ.2558	
	/		ใบอนุญาตทำไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ตาม พรบ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 มาตรา 21	

5) บันทึกข้อตกลงระหว่างกรมป่าไม้ กับ อ.อ.ป.	/		การขึ้นทะเบียนและดำเนินการตามพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ.2558	
		/	ใบอนุญาตทำไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ตาม พรบ.ป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ.2507 มาตรา 21	
ที่ดินรัฐ (นอกป่าสงวนแห่งชาติ)				
1) ใบอนุญาตทำประโยชน์ในเขตป่า (ตามมาตรา 54 แห่ง พรบ. ป่าไม้ พ.ศ. 2584)	/		การขึ้นทะเบียนและดำเนินการตามพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ.2558	
		/	?	
2) หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของนิคมสหกรณ์ (กสน.3) หรือหนังสือแสดงการทำประโยชน์ (กสน.5)	/		การขึ้นทะเบียนและดำเนินการตามพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ.2558	
		/	?	
3) หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดิน (น.ค.1) หรือ หนังสือแสดงการทำประโยชน์ (น.ค.3)	/		การขึ้นทะเบียนและดำเนินการตามพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ.2558	
		/	?	
4) หนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินในเขต ปฎิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.)	/		การขึ้นทะเบียนและดำเนินการตามพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ.2558	
		/	-การดำเนินการมาตรา 18/1 ของพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย	ไม้ที่เคยเป็นไม้หวงห้ามเดิมจะใช้ ม.18/1 ได้หรือไม่?

			พระราชบัญญัติป่าไม้ (ฉบับที่ 8) พ.ศ.2562	
		/	เอกสารหลักฐานที่ดิน หรือ เอกสารอื่นๆ ตามกฎหมาย	ควรรวมกันเป็นเอกสาร เดียว หรือสามารถเลือก อย่างใดอย่างหนึ่ง เนื่องจากในบางกรณี เกษตรกรอาจจะไม่ ต้องการทำ SD แต่อาจจะ เป็นความต้องการของผู้ ซื้อที่ต้องการรายละเอียด มากกว่า ?
		/	ไม้หวงห้ามเดิมและไม้ไม่หวง ห้ามควรรยืนยันความถูกต้องตาม กฎหมายของไม้ด้วยตนเอง (SD) ตามแนวทางการทำไม้ของเอกชน และการทำประเมินความเสี่ยง	
5) สัญญาเช่าและ สัญญาต่างตอบแทน อื่น (เฉพาะ หน่วยงานรัฐเท่านั้น)	/		?	
		/	?	

การประเมินความเสี่ยงของการทำไม้ในพื้นที่ ส.ป.ก

ความเสี่ยง	วิธีการลดความเสี่ยง	ผู้เกี่ยวข้อง/รับผิดชอบ
พื้นที่ทับซ้อน	เช็ค one map เพื่อดูว่าพื้นที่ใดเป็น พื้นที่ สปก เกิดความชัดเจนในพื้นที่ ได้มากขึ้น	ภาครัฐ
ไม้ผิดที่	ออกแนวทางตรวจพิสูจน์สำหรับ ภาครัฐ (เช่น เจ้าหน้าที่ด้านป่าไม้) ใน การตรวจสอบเทียบเคียงระหว่าง เอกสารที่ดิน สปก. กับอายุไม้	กรมป่าไม้ ออกสำรวจและบันทึก

<p>พื้นที่ติดเขตป่าของรัฐ (เช่น ป่าอนุรักษ์)</p>	<p>แผนที่จำแนกขอบเขตพื้นที่เสี่ยงทางภูมิศาสตร์ (ทำเฉพาะในพื้นที่เสี่ยง) โดยนำข้อมูลไปใช้ ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> -กระบวนการตรวจสอบที่ใกล้ชิดในพื้นที่โดยผู้ซื้อ หรือโรงงาน -โรงงานต้องตรวจสอบได้ว่า บัญชีไม้ที่นำมาถูกต้อง 	<p>ภาครัฐ / สปก</p> <p>ผู้ประกอบการ, โรงงาน หรือผู้ซื้อไม่รายแรกเป็นผู้พิจารณา</p>
<p>การบริหารความเสี่ยงของกลุ่มเกษตรกรขนาดเล็ก</p>	<p>เสริมศักยภาพให้กับกลุ่มเกษตรกรหรือปัจเจก ในการสร้างระบบการควบคุมภายใน ให้สามารถตรวจสอบย้อนกลับได้</p>	<p>เกษตรกรและผู้ประกอบการ</p>